John Grisham

CAMPIONUL DIN ARKANSAS

Capitolul 1

Delurenii şi mexicanii au sosit în aceeaşi zi. Era într-o miercuri, pe la începutul lui septembrie 1952. Cardinals se aflau la cinci puncte în spatele celor de la Dodgers, campionatul se încheia peste trei săptămîni, iar sezonul părea compromis. Totuşi, pe cîmp bumbacul crescuse mai mare ca mine, ajungîndu-i pînă la talie lui tati, pe care îl vedeam stînd de vorbă cu bunicul înainte de cină şi rostind cuvinte care se auzeau foarte rar. Putea să fie „o recoltă bună".

Amîndoi erau agricultori care munceau din greu şi deveneau pesimişti doar cînd discutau despre vreme şi recolte. Ba era prea mult soare, ba prea multă ploaie, ba era pericol de inundaţii la cîmpie, ba creşteau preţurile la seminţe şi îngrăşăminte, ba te trezeai că piaţa era nesigură. Chiar şi atunci cînd totul era perfect, mama îmi şoptea la ureche:

– Fii liniştit. Găsesc ei ceva pentru care să-şi facă griji.

Pappy, bunicul meu, era preocupat de preţul mîinii de lucru cînd s-a dus să-i caute pe delureni. Aceştia erau plătiţi pentru fiecare cincizeci de kilograme de bumbac cules. Anul trecut, din ce zicea Pappy, se dăduse un dolar cincizeci la jumătatea de chintal. Anul ăsta îi ajunsese deja la urechi un zvon cum că un agricultor din Lake City oferea un dolar şaizeci.

Treaba asta mă apăsa nevoie mare în timp ce mergeam cu maşina la oraş. Pappy nu vorbea niciodată cînd conducea, iar asta din cauză că se temea de vehiculele motorizate, după cum îmi spusese mama, care la rîndul ei nu prea se pricepea să ţină volanul.

Camionul lui era un Ford din 1939 şi, în afara vechiului tractor John Deere, era singurul nostru mijloc de transport. Nu aveam mari probleme din cauza asta, poate doar cînd mergeam la biserică, iar mama şi bunica erau nevoite să se ghemuiască una în alta pe locurile din faţă în hainele de duminică, pe cînd tati şi cu mine stăteam în spate, înghiţiţi de norii de praf. Nu prea vedeai maşini moderne la ţară, în Arkansas.

Pappy mergea cu şaizeci de kilometri pe oră. Avea el o teorie cum că fiecare automobil dispunea de o viteză optimă de deplasare şi stabilise, printr-o metodă cu totul aproximativă, că vechiul lui camion nu avea voie să iasă din şaizeci. Mama îmi spunea că era o prostie. Tot de la ea ştiam că bunicul şi tati se certaseră cîndva cu privire la viteza prea mică a camionului. Însă tati mergea foarte rar cu el, şi, dacă se întîmpla să mă ia şi pe mine la drum, o ţinea la şaizeci pe oră, din respect pentru Pappy. Mama bănuia că mergea mult mai repede cînd era singur.

Am ieşit pe drumul naţional 135 şi, ca de obicei, m-am uitat la Pappy cum schimba grijuliu vitezele – apăsînd încet pe manetă şi mişcînd-o delicat – pînă cînd camionul ajungea la viteza ideală. Pe urmă m-am aplecat uşor să verific vitezometrul: şaizeci. Pappy mi-a zîmbit, de parcă am fi convenit că asta era într-adevăr singura viteză la care se simţea bine vehiculul.

Drumul naţional 135 se întindea drept în faţă, străbătînd ţinutul agricol de pe lîngă delta fluviului Arkansas. Şi de-o parte şi de alta, cît vedeam cu ochii, cîmpul era acoperit de albeaţa bumbacului. Era vremea recoltatului, o perioadă care îmi plăcea din cale-afară, fiindcă se închideau şcolile două luni. Totuşi, pentru bunicul meu începeau nişte griji fără sfîrşit.

* * *

Pe partea dreaptă a drumului, la ai lui Jordan, am văzut un grup de mexicani care munceau pe cîmp destul de aproape. Erau îndoiţi din şale, îşi fixaseră sacii pentru bumbac peste umăr, iar mîinile li

se mişcau dibace printre tulpini şi smulgeau capsulele cu seminţe. Pappy a scos un mormăit. Nu-i plăcea de Jordani fiindcă erau metodişti. Şi ţineau cu Cubs. Iar acum, că tocmiseră deja mînă de lucru pentru cîmp, mai exista un motiv de antipatie.

De la ferma noastră pînă în oraş nu erau nici cincisprezece kilometri, dar la viteza aia tot ne-au trebuit vreo douăzeci de minute. Întotdeauna dura atît, chiar şi atunci cînd nu era circulaţie intensă. Pappy nu avea obiceiul să depăşească maşinile care mergeau încet. Normal, de obicei el era cel mai moşmondit. Lîngă Black Oak am ajuns din urmă o remorcă plină ochi cu grămezi de bumbac proaspăt cules, albe ca zăpada. Peste partea din faţă fusese întinsă o foaie de cort, iar gemenii Montgomery, care erau de vîrsta mea, săreau întruna în muntele de bumbac şi se jucau de zor. Cînd ne-au văzut în urma lor, s-au oprit şi ne-au făcut cu mîna. Eu le-am răspuns, bunicul nu. Cînd conducea nu făcea semn şi nu saluta din cap pe nimeni, iar mama spunea că-i era frică să ia mîna de pe volan. Tot ea zicea că oamenii îl vorbeau pe la spate, făcîndu-l necioplit şi cu nasul pe sus. După mine, cred că nu dădea două cepe degerate pe gura lumii.

Ne-am ţinut după remorca familiei Montgomery pînă cînd a oprit la staţia de egrenat. Remorca era trasă de vechiul lor tractor Massey Harris condus de Frank, cel mai mare dintre băieţii Montgomery, care nu se mai dusese la şcoală din clasa a cincea şi despre care toată lumea de la biserică spunea c-o să aibă necazuri mari.

Drumul naţional 135 a lăsat locul străzii principale cîteva minute, cît am străbătut Black Oak. Am trecut pe lîngă biserica baptistă şi – lucru care se întîmpla foarte rar – nu ne-am oprit pentru cine ştie ce slujbă. Toate magazinele, prăvălioarele şi birourile, ba chiar şi biserica şi şcoala, dădeau spre strada principală, iar sîmbăta se mergea încet, bară în bară, fiindcă toţi oamenii de la ţară se îmbulzeau în oraş la cumpărături. Acum însă era miercuri, iar după ce-am intrat în oraş am oprit în faţa băcăniei pe care o ţineau Pop şi Pearl Watson pe strada principală.

Am aşteptat pe trotuar pînă cînd bunicul a arătat cu capul spre prăvălie. Era semnalul pe care-l pîndeam ca să intru şi să cumpăr o ciocolată Tootsie Roll pe credit. Costa doar un penny, dar tot nu puteam să-mi fac socoteala c-o să m-aleg cu cîte una de fiecare dată cînd mergeam la oraş. Cîteodată bunicul nu făcea semn din cap, însă intram oricum în prăvălie şi dădeam tîrcoale tejghelei, pînă cînd Pearl îmi oferea un baton pe furiş şi-mi spunea să nu care cumva să-i zic bunicului. Se temea de el. Eli Chandler era un om sărac, dar mîndru nevoie mare. Mai degrabă ar fi murit de foame decît să primească de mîncare pe gratis, iar la mîncare intrau şi ciocolatele Tootsie Roll. M-ar fi bătut cu nuiaua dacă ar fi ştiut că primisem batonul, aşa că lui Pearl Watson i-a fost uşor să mă pună să jur că n-o să suflu o vorbă.

Numai că de data asta mi s-a dat voie să intru. Ca de obicei, Pearl ştergea tejgheaua de praf cînd am păşit înăuntru şi am strîns-o în braţe ţeapăn. Pe urmă am înşfăcat un Tootsie Roll din borcanul de lîngă casa de bani. Mi-am scris numele în registru cu un aer concentrat, iar Pearl mi-a studiat caligrafia.

– Faci progrese, Luke, a spus ea.

– Pentru un băiat de şapte ani, merge, am răspuns.

Din cauza maică-mii, de doi ani îmi tot scriam numele cu litere mici.

– Unde-i Pop? am întrebat.

Erau singurii doi adulţi pe care-i ştiam şi care insistau să le spun pe nume, dar asta numai în magazin, cînd nu mă auzea nimeni. Dacă intra un client, treceam imediat la domnul şi doamna Watson. Mama a fost singura căreia i-am mărturisit şi mi-a spus că era sigură că nici un alt copil nu mai avea parte de o asemenea favoare.

– În spate, descarcă marfa, a zis Pearl. Unde-i bunicul?

Rostul lui Pearl pe lume era să supravegheze mişcările tuturor celor din oraş, aşa că de obicei răspundea fiecărei întrebări cu o alta.

– La ceainărie, caută mexicani. Pot să mă duc şi eu? am descusut-o, hotărît să i-o iau înainte la întrebări.

– Mai bine nu. Şi voi lucraţi tot cu delureni?

– Dacă dăm de ei. Eli spune că nu mai coboară ca pe vremuri. Şi crede că sînt cu toţii pe jumătate nebuni. Unde-i Champ?

Champ era bătrînul cîine de vînătoare care îşi făcea veacul în prăvălie şi nu se dezlipea niciodată de Pop.

Pearl surîdea ori de cîte ori îi spuneam pe nume bunicului. Tocmai voia să mă mai întrebe ceva, cînd s-a auzit clopoţelul de la intrare, iar uşa s-a deschis şi s-a închis la loc. În prăvălie a intrat un mexican sadea, singur şi sfios, aşa cum păreau toţi la prima vedere. Pearl l-a salutat politicos din cap pe noul client. Cît despre mine, am strigat:

– *Buenos dias, señor!*

Mexicanul a zîmbit şi a spus *Buenos dias* cu o voce mieroasă, înainte de a dispărea în spatele prăvăliei.

– Sînt oameni de treabă, a zis Pearl în şoaptă, de parcă mexicanul ar fi vorbit englezeşte şi ar fi fost jignit dacă ar fi auzit spunîndu-se ceva frumos despre el.

Am muşcat din batonul de Tootsie Roll şi am mestecat pe îndelete, învelind atent jumătatea rămasă şi vîrînd-o în buzunar.

– Eli îşi face griji că-i plăteşte prea mult, am spus.

Avînd un client în prăvălie, Pearl şi-a găsit dintr-o dată ceva de lucru şi s-a apucat din nou să şteargă praful şi să pună la loc singurul registru contabil de pe tejghea.

– Eli îşi face griji din te miri ce, a declarat ea.

– E agricultor.

– O să fii şi tu tot agricultor?

– Nu, jucător de base-ball.

– La Cardinals?

– Sigur.

Pearl a fredonat niţel un cîntec, în timp ce eu îl aşteptam pe mexican. Mai ştiam vreo două vorbe în spaniolă şi ardeam de nerăbdare să le încerc pe pielea lui.

Vechile rafturi de lemn erau doldora de legume proaspete. Îmi plăcea prăvălia la vremea recoltatului, fiindcă Pop o umplea pînă în tavan. Tot ce se strîngea încăpea pe rafturi, iar banii treceau dintr-un buzunar în altul.

Pappy a deschis ușa atîta cît să-și vîre capul.

– Hai, mi-a zis el, adăugînd imediat: Sal'tare, Pearl.

– Bună, Eli, a răspuns ea, mîngîindu-mă pe cap înainte să plec.

– Unde-s mexicanii? l-am întrebat pe Pappy după ce-am ieșit.

– Tre' s-ajungă mai pe după-masă.

Ne-am urcat în camion și am pornit spre Jonesboro, unde bunicul îi găsea de fiecare dată pe delureni.

* * *

Am oprit pe marginea șoselei, lîngă intersecția cu un drum de țară. Din ce zicea Pappy, era cel mai bun loc din ținut unde puteai să-i prinzi pe delureni. Eu nu eram la fel de sigur. De o săptămînă tot încerca să tocmească vreo cîțiva, și degeaba. Ne-am așezat pe portbagaj în soarele care pîrjolea și-am stat așa o jumătate de oră, fără să scoatem un cuvînt, pînă a oprit primul camion. Era curat și avea cauciucuri bune. Dacă aveam noroc să găsim niște delureni, aceștia veneau să stea la noi două luni de-acum încolo. Umblam după oameni îngrijiți, iar faptul că aveau un camion mult mai arătos decît al lui Pappy era un semn bun.

– Ziua bună, a spus Pappy după ce nu s-a mai auzit motorul.

– Să trăiești, a răspuns șoferul.

– De unde sînteți? a întrebat Pappy.

– De mai sus de Hardy.

Deși nu circulau multe mașini, bunicul a rămas pe trotuar, cu o expresie cumsecade pe figură, măsurînd din priviri camionul și ce se găsea înăuntru. Șoferul și soția lui stăteau în cabină, iar între ei se afla o fetiță. Trei adolescenți voinici dormeau în spate. Cu toții păreau sănătoși și bine îmbrăcați. Mi-am dat seama că Pappy și-i dorea pe oamenii ăștia.

– Căutați de lucru? s-a interesat el.

– Da. Umblăm după Lloyd Crenshaw, cică undeva la vest de Black Oak.

Bunicul le-a arătat cu mîna încoace şi-ncolo, după care ceilalţi au plecat. Ne-am uitat după ei pînă cînd i-am pierdut din ochi.

Ar fi putut oferi mai mult decît promisese domnul Crenshaw. Toată lumea ştia că delurenii îşi negociau mîna de lucru. Anul trecut, în toiul primei recolte de la noi, ai lui Fulbright din Calico Rock au dispărut într-o duminică seara şi s-au dus să lucreze pentru un fermier aflat la vreo cincisprezece kilometri.

Am început să pasăm o minge de base-ball pe marginea lanului de bumbac, oprindu-se cum vedeam că se apropie un camion.

Mănuşa mea avea marca Rawlings şi-o primisem anul trecut de la Moş Crăciun. Dormeam cu ea în fiecare noapte, o ungeam cu ulei o dată pe săptămînă şi ţineam la ea ca la ochii din cap.

Bunicul, care mă învăţase cum să arunc, să prind şi să lovesc, nu avea nevoie de mănuşă. Mîinile lui mari şi bătătorite nu simţeau nimic cînd erau la primire.

Deşi era un om tăcut şi nu-i plăcea să se laude, Eli Chandler fusese o legendă a base-ball-ului. La şaptesprezece ani semnase un contract de jucător profesionist cu Cardinals. Însă imediat după aceea începuse primul război mondial, iar la puţin timp după ce venise de pe front tatăl lui murise. Lui Pappy nu-i mai rămăsese decît să se facă agricultor.

Lui Pop Watson îi plăcea să-mi spună poveşti despre măreţia de odinioară a lui Eli Chandler – cît de departe putea să lovească şi ce puternice erau aruncările.

– Probabil cel mai mare de-aici din Arkansas, suna aprecierea lui.

– Mai bun ca Dizzy Dean? îl întrebam.

– Nici nu se compară, răspundea Pop cu un oftat.

Cînd îi spuneam maică-mii toate astea, zîmbea de fiecare dată şi mă prevenea:

– Ai grijă. Pop le-nfloreşte vîrtos.

Pappy, care cîntărea mingea de base-ball în mîinile lui uriaşe, a ciulit urechea la auzul unui vehicul. Dinspre vest se apropia un camion care trăgea după el o remorcă. De la mai bine de o jumătate de kilometru ne-am dat seama că erau delureni. Am ieşit la margi-

nea drumului şi am aşteptat, în timp ce şoferul băga la loc în viteza întîi şi oprea camionul care scrîşnea din toate cele.

Am numărat şapte oameni – cinci în camion, doi în remorcă.

– Hai noroc, a spus alene şoferul, cercetîndu-l din ochi pe bunicul, pe cînd la rîndul nostru îi măsuram în grabă pe ceilalţi.

– Bună ziua, a zis Pappy, apropiindu-se cu un pas, dar ţinîndu-se la distanţă.

Pe buza de jos a şoferului se vedeau nişte urme de tutun. Ăsta era un semn rău. Mama credea că aproape toţi delurenii erau îngălaţi şi aveau o mulţime de deprinderi rele. Tutunul şi alcoolul erau interzise la noi în casă. Eram baptişti.

– Mă cheamă Spruill, a spus el.

– Eli Chandler. Îmi pare bine. Căutaţi de lucru?

– Da.

– De unde sînteţi?

– Eureka Springs.

Camionul era aproape la fel de vechi ca al lui Pappy. Avea cauciucuri uzate, parbrizul crăpat, bara de protecţie ruginită, iar de sub praful care se aşternuse pe el se ghicea un soi de albastru spălăcit. Deasupra patului fusese fixat un raft ticsit de cutii de carton şi saci de pînză plini cu provizii. Dedesubt, pe lemnul patului, se găsea o saltea lipită de cabină. Pe ea stăteau doi băieţi vînjoşi, care mă priveau cu o expresie care nu spunea nimic. În spate se afla un tînăr desculţ şi fără cămaşă, cu umeri masivi şi un gît ca un trunchi de copac. Din cînd în cînd scuipa zeamă de tutun între camion şi remorcă, nepărînd să ţină cont nici de Pappy, nici de mine. Îşi rotea încet picioarele, iar pe urmă scuipa din nou, fără să-şi ridice ochii de la asfaltul de dedesubt.

– Caut mînă de lucru pentru cîmp, a spus Pappy.

– Cît plăteşti? a întrebat domnul Spruill.

– Unu şaizeci la jumatea de chintal, a răspuns Pappy.

Domnul Spruill s-a încruntat şi s-a uitat la femeia de lîngă el. Apoi au mormăit ceva ca pentru ei.

Ăsta era momentul din cadrul ritualului cînd trebuiau luate nişte hotărîri rapide. Eram siliţi să decidem dacă voiam să trăim cu oamenii ăştia la noi acasă. Iar ei fie ne acceptau preţul, fie îl refuzau.

– Ce fel de bumbac? a întrebat domnul Spruill.

– Stoneville, a spus bunicul. Capsulele s-au făcut. Or să fie uşor de cules.

Domnul Spruill putea să se uite în jur şi să vadă cu ochii lui capsulele gata să pocnească. Deocamdată soarele, pămîntul şi ploile îşi dăduseră mîna şi ne ajutaseră. Pappy, bineînţeles, îşi făcuse gînduri negre legate de buletinul meteo din *Farmers' Almanac*, care prognozase precipitaţii reduse.

– Unu şaizeci am primit anu' trecut, a zis domnul Spruill.

Nu mă interesau discuţiile despre bani, aşa că m-am plimbat de-a lungul liniei continue de pe şosea ca să inspectez remorca. Cauciucurile ei erau chiar mai uzate decît cele ale camionului. Unul mai avea puţin şi exploda din cauza greutăţii. Norocul lor că nu mai aveau mult de mers.

Într-un colţ al remorcii, cu coatele rezemate de planşeul lateral, stătea o fată drăguţă. Avea părul negru, adunat cu grijă la spate, şi nişte ochi mari şi căprui. Era mai tînără ca mama, dar mult mai mare ca mine, aşa că n-am putut să nu mă holbez la ea.

– Cum te cheamă? m-a întrebat fata.

– Luke, am răspuns, trăgînd un şut într-o pietricică şi simţind imediat că mi se aprind obrajii. Pe tine?

– Tally. Cîţi ani ai?

– Şapte. Tu?

– Şapteşpe.

– De cînd stai în remorca asta?

– De-o zi jumate.

Era desculţă şi avea o rochie murdară şi foarte strîmtă – strîmtă de tot pînă la genunchi. Din cîte ţineam minte, era pentru prima oară cînd mă uitam cu adevărat la o fată. M-a privit la rîndul ei cu un zîmbet ştiutor. Un puştan stătea pe o cutie lîngă ea, cu spatele la mine, iar la un moment dat s-a întors încet şi s-a uitat prin mine, de

parcă nici n-aş fi fost acolo. Avea ochi verzi şi o frunte lată, acoperită de un păr negru şi lipicios. Părea că nu-şi poate folosi braţul stîng.

– El e Trot, a spus ea. Are necazuri.

– Îmi pare bine, Trot, am spus, dar băiatul s-a uitat în altă parte, purtîndu-se ca şi cum nu m-ar fi auzit.

– Cîţi ani are? am întrebat-o pe fată.

– Doişpe. E schilod.

Trot s-a răsucit deodată cu faţa într-un colţ şi cu braţul neputincios atîrnîndu-i inert. Prietenul meu Dewayne îmi spusese că delurenii îşi luau verişoarele de nevastă şi că de aceea aveau atît de mulţi copii cu probleme.

Totuşi, Tally părea perfectă. Se uita gînditoare la lanurile de bumbac, iar eu i-am mai admirat o dată rochia murdară.

Ştiam că bunicul şi domnul Spruill se învoiseră, fiindcă l-am auzit pe cel din urmă pornind motorul. Am mers de-a lungul remorcii, am trecut pe lîngă bărbatul care stătea în spate şi care se trezise, uitîndu-se însă mai departe la asfalt, şi m-am oprit lîngă Pappy.

– Cinşpe kilometri încolo, faci stînga pe lîngă o şură care-a ars şi dup-aia mergi încă patru kilometri şi ceva pînă la rîul St. Francis. Prima fermă de dincolo de rîu pe stînga e a noastră.

– Luncă inundabilă? a întrebat domnul Spruill, de parcă ar fi fost trimis într-o mlaştină.

– Doar în parte, dar e un pămînt bun.

Domnul Spruill s-a mai uitat o dată la nevastă-sa, după care şi-a întors privirea spre noi.

– Unde stăm?

– O să vedeţi un loc umbros în spate, lîngă hambar. E cel mai bine.

Ne-am uitat după ei, atenţi la camionul care scrîşnea, la cauciucurile gata să cedeze, la lăzile, cutiile şi oalele care se loveau unele de altele.

– Nu-ţi place de ei, aşa-i? am întrebat.

– Sînt oameni de treabă. Sînt altfel, atîta tot.

– Înseamnă că am avut noroc c-am pus mîna pe ei, nu?

– Da, am avut.

Mai multă mînă de lucru însemna mai puţin bumbac de cules pentru mine. O lună de-acum încolo, trebuia să intru în lan de cum se crăpa de ziuă, să-mi atîrn peste umăr un sac de trei metri, să mă uit cîteva clipe la un şir nesfîrşit de bumbac, cu tulpinile mai înalte ca mine, şi pe urmă să mă apuc de treabă, rătăcit în mijlocul lanului. Trebuia să pun mîna şi să strîng, smulgînd capsulele pufoase de pe tulpini fără să mă las pe tînjală, îndesîndu-le în sacul greu, temîndu-mă să mă uit de-a lungul şirului şi să-mi aduc aminte cît era de întins, temîndu-mă s-o las mai moale, ca nu cumva să mă vadă ştiu eu cine. Aveau să-mi sîngereze degetele, să-mi ardă ceafa şi să mă doară spatele.

Da, aveam mare nevoie de ajutor la cîmp. Cît mai mulţi delureni, cît mai mulţi mexicani.